

N:o 6.

Af Herr Hazelius, Johan August: Angående förbud emot försäljning af bränvin och vin i handelsbod å landet.

Ehuru jag hyser den tanke, att de allmänna olägenheterna af landthandeln, på det oinskränkta sätt, som denna under de sednare åren är medgifven, vida öfverväga de fördelar den kan på vissa orter ega; dels derföre att den mera tillhandahåller öfverflöds- än förnödenhetsvaror och derigenom väcker onödiga och skadliga böjelser; men framför allt emedan den bidrager till den lättsinniga skuldsättning, som, underhållen af handelsboks förderfliga vitsord, är ett djupt kräftsår för redbarheten i vårt land — ehuru jag således har den bestämda öfvertygelsen om skadligheten af den sednare tidens lagstiftning, icke deruti, att hafva tillåtit handelsbodar på landet, men att hafva på deras anläggning lossat alla band, så, enär jag vet att denna min tanke icke af denna Kammarens flertal delas, har jag icke bort besvara Kammaren och vederbörligt Utskott med några fruktlösa yrkanden. Man måste afvakta framtidens lärdomar, hvilka jag fraktar snart skola lemna öfvertygande bevis för den obegränsade landthandelsfrihetens förderflighet.

Men om en sida af denna handel kan man hafva hopp om att redan nu se sin öfvertygelse af mången delad. Det är bränvinshandeln på landet.

Då denna Kammare vid förra riksdagen på flere talares begäran återförvisade det Bevillnings-Utskottets Betänkande, som afstyrkte en väckt motion om "förbud mot all handel med bränvin för dem, som å landet idka handel" — så har jag i denna återförvisning funnit ett hopp om att Kammaren skulle behaga ännu en gång egna uppmärksamhet åt denna verkliga fosterländska angelägenhet.

Sedan kommunerna icke längre hafva någon magt att hindra salubodars uppkomst och dessa uppvuxit såsom svampar, 3 till 4 och ej sällan flera inom en socken, och sedan äfven de, som skulle handla med bränvin i parti, blifvit minuthandlare, i följd af den s. k. salningen, hvarigenom de bestämda 15 kannorna kunna fördelas på flera händer, så lockar numera allmänt bränvinet till handelsbodarne och i dessas grannskap uppkomma lika många krogar,

så mycket olämpligare och så mycket vedervärdigare för de orter, der bränvinsutskänkning på gästgivaregårdarne upphört. Om det är en sanning, att alla föreskrifter för att hämma denna bränvinshandels missbruk äro lätta att kringgå, och att salningen icke ens bör förbjudas, emedan förbudet ej kan öfvervakas, så finnes intet verksammare medel än att förbjuda hela handeln, enär ett sådant förbud naturligtvis är lättare att öfvervaka, än sjelfva sättet hvarpå handeln bedrifves. Så mycket mindre bör man tveka om ett sådant förbud, då det rör ett positivt ondt, hvars verkningar äro så allmänt insedda, som dryckenskappens förfärliga följder.

Men ej blott handeln med bränvin, äfven handeln med vin borde på landet förbjudas. Vinet i handelsbodarne på landet är endast vin till namnet. Verkligt vin skulle naturligtvis blifva så dyrt att det derigenom icke blefve säljbar vara, och dess mildare smak skulle ej heller motsvara de månges önsningar, som söka en starkare dryck. Det uppblandas derföre vauligen med bränvin, så att det blir smakbart, säljbart och så att en ringa myckenhet deraf berusar. Äfven detta missbruk kan ej öfvervakas och saken borde derföre aldeles förbjudas. De få, som önska verkligt vin, hafva lätt att förskaffa sig det från stad och synas böra underkasta sig denna ringa omväg.

Ehuru, såsom varande stadsbo, ej egande såsom många af eder, mina Herrar, det dagliga intrycket af sakens förderf, har jag likväl nog liflig känsla för att i mensklighetens och fosterlandets namn — jag tror mig härvid icke frammana alltför höga stöd för min tanke — påyrka en lagförändring.

Oaktadt jag visserligen har något skäl att tveka om vårt Bevillnings-Utskotts bifall, har jag likväl trott mig ej böra alldeles misströsta. Det heter: tentare licet — det gäller att försöka. Jag får derföre föreslå den förändring i förordningen om bränvinsförsäljning:

att all så väl bränvins- som vinhandel måtte ovilkorligen, så väl i parti som i minut, i handelsbodarne å landet förbjudas.

Stockholm den 25 Januari 1869.

J. A. Huzelius.